

33- بخشنامه شماره 02/264811 مورخ 1402/10/28; ابلاغ اصلاحیه «شیوه‌نامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی»

موضوع

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ب تالی

۰۲۲۶۴۸۱۱

۱۴۰۲/۱۰/۲۸

پوست:

«بخشنامه»

جهت اطلاع مدیران عامل محترم بانکهای دولتی غیر دولتی شرکت دولتی پست بانک مؤسسات اعتباری غیر بانکی و بانک مشترک ایران - ونزوئلا ارسال میشود
با سلام

احتراماً، پیرو بخشنامه شماره ۰۱۱۵۳۰۶۴ مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۹ موضوع ابلاغ «شیوه نامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی مصوب جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۲ هیات عامل محترم بانک مرکزی به استحضار میرساند با استناد به مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۱۲/۱۶ شورای محترم پول و اعتبار متضمن امکان پذیرش سهام شرکتهای سهامی خاص تحت مالکیت مؤسسات اعتباری به عنوان وثیقه در قبال اضافه برداشت مؤسسات اعتباری و همچنین با توجه به بازخوردهای واصله و تجربیات حاصل از اجرای ضوابط موصوف شیوه نامه یاد شده مورد بازنگری قرار گرفت و در جلسه مورخ ۱۴۰۲/۰۷/۳۰ هیات عامل محترم بانک مرکزی به تصویب رسید که نسخه ای از آن به شرح پیوست برای استحضار ایفاد میشود به موجب شیوه نامه مذکور امکان پذیرش سهام شرکت های سهامی خاص تحت مالکیت مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی منوط به آن که سهام مزبور در زمان پذیرش آن به عنوان وثیقه توقیف نباشد؛ ارزش سهام شرکت حداقل معادل ۷۰ درصد ارزش داراییهای ثابت تحت تملک شرکت باشد و داراییهای ثابت شرکت نزد بانک مرکزی به رهن گذاشته شود فراهم شده است. همچنین توثیق ارز صرفاً در قالب اسکناس دلار و یورو امکان پذیر میباشد. علاوه بر این توثیق وثایق از جانب سایر اشخاص به نمایندگی از مؤسسه اعتباری مطابق با ضوابط مقرر در شیوه نامه مذکور مجاز گردیده است. نهایتاً این که آزادسازی وثایق تودיעی بنا به درخواست مؤسسه اعتباری و با هدف کاهش یا تسویه اضافه برداشت تحت شرایطی امکان پذیر شده است.

با عنایت به مراتب مذکور خواهشمند است دستور فرمایند مراتب با لحاظ مفاد بخشنامه شماره ۹۶/۱۴۹۱۵۳ مورخ ۱۳۹۶/۵/۱۶ به تمامی واحدهای ذی ربط آن بانک مؤسسه اعتباری غیربانکی ابلاغ شده و بر حسن اجرای آن نیز نظارت دقیق به عمل آید. ۶۳۱۴۱۵۱

مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی اداره مطالعات و مقررات بانکی
حمیدرضا غنی آبادی

۰۲-۳۲۱۵

تهران بلوار میدان د پاک ۱۸ تلفن: ۲۹۵۱ کدپستی: ۳۱-۱۵۳۹۶ فاکس: ۶۷۳۵۶۷۴ ریاست اینترنتی : www.cbi.ir

بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

مدیریت کل مقررات مجوزهای بانکی و مبارزه با پولشویی

اداره مطالعات و مقررات بانکی

شیوه نامه اخذ وثیقه از مؤسسات اعتباری در

قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق

دریافتی

«بسمه تعالی»

به استناد بند (۴) ماده (۱۳) قانون پولی و بانکی کشور و همچنین جزء (۳) بند (د) تبصره (۱۶) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۱ کل کشور و بند (س) تبصره (۵) ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۲ کل کشور و در اجرای تکلیف مقرر در مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۱/۰۶/۱۴ شورای پول و اعتبار و اصلاحیه های پس از آن مبنی بر تدوین شیوه نامه نحوه اخذ وثیقه در اعطای اعتبار یا لحاظ اضافه برداشت برای بانکها و مؤسسات اعتباری غیربانکی توسط هیات عامل بانک مرکزی شیوه نامه اخذ

وثیقه از مؤسسات اعتباری در قبال اضافه برداشت و واگذاری و فروش وثایق دریافتی که از این پس به اختصار «شیوه نامه نامیده میشود به شرح زیر تدوین می گردد

فصل اول: تعاریف و کلیات

ماده ۱- در این شیوه نامه عناوین ذیل به جای عبارات مربوط به کار می روند

۱-۱ بانک مرکزی بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران

۱-۲ مؤسسه اعتباری بانک یا مؤسسه اعتباری غیربانکی که به موجب قانون و یا با مجوز بانک مرکزی تأسیس شده و تحت نظارت آن بانک قرار دارد؛

۱-۳ شرکت سپرده گذاری مرکزی شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه

- بورس شرکت بورس اوراق بهادار تهران

۱ فرابورس شرکت فرا بورس ایران

- بورس کالا شرکت بورس کالای ایران

۱-۷ اوراق بهادار دولتی انواع اوراق بهادار منتشره توسط خزانه داری کل کشور

۱ شمش استاندارد طلا شمس استاندارد طلا مورد تأیید اداره نشر اسکناس و خزانه مطابق با استاندارد تعیین شده توسط اداره خزانه داری ارزی

۱-۹ اوراق بدهی شرکتی اوراق بدهی شرکتی منتشره در فرابورس

۱-۱۰ سهام سهام منتشره در بورس و فرابورس به استثناء سهام مؤسسات اعتباری؛

۱-۱۱ ملک عین ملک مشتمل بر زمین و ساختمان

۱-۱۲ سهام شرکتهای سهامی خاص سهام شرکتهای سهامی خاص تحت تملک مؤسسه اعتباری

۱-۱۳ وثایق داراییهای قابل توثیق وفق مفاد این شیوه نامه مشتمل بر اوراق بهادار دولتی ارز، شمش

استاندارد طلا، اوراق بدهی شرکتی سهام ملک و سهام شرکتهای سهامی خاص؛

۱-۱۴ گروه مؤسسه اعتباری مشتمل بر

۱-۱۴-۱ شرکت کنترل کننده مؤسسه اعتباری

۱-۱۴-۲ شرکت تابعه و وابسته شخص حقیقی یا حقوقی کنترل کننده مؤسسه اعتباری

۱-۱۴-۳ شرکت تابعه و وابسته مؤسسه اعتباری

در این تعریف کنترل به معنای توانایی تعیین اکثریت اعضای هیأت مدیره یا هدایت سیاستهای مالی و عملیاتی شخص حقوقی تحت کنترل به صورت مستقیم غیر مستقیم یا از طریق توافق با سایر اشخاص به تشخیص مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری می باشد.

ماده ۲- لحاظ اضافه برداشت برای مؤسسه اعتباری توسط بانک مرکزی منوط به اخذ قبلی وثایق لازم و انعقاد قراردادهای مرتبط با آن مطابق با مفاد این شیوه نامه میباشد.

تبصره - اضافه برداشت لحاظ شده برای مؤسسه اعتباری پیش از تصویب این شیوه نامه مشمول حکم مقرر در این ماده نمی باشند.

ماده ۳- قراردادهای مرتبط با اخذ وثایق لازم از مؤسسه اعتباری شامل مواردی نظیر اخذ وکالت نامه های مورد نیاز و همچنین اجازه توثیق تملک فروش و انتقال وثایق توسط مدیریت کل حقوقی تهیه می گردد.

ماده ۴- وثایق مورد پذیرش بانک مرکزی به منظور لحاظ اضافه برداشت برای مؤسسه اعتباری به ترتیب اولویت عبارتند از:

۱۴ اوراق بهادار دولتی

۲-۴ ارز به صورت اسکناس دلار و یورو

- شمش استاندارد طلا

اوراق بدهی شرکتی

طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

علی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

ملی مصوبه جلسه مورخ ۱۳۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

۵-۴ سهام

۶-۴ ملک

۷-۴ سهام شرکتهای سهامی خاص

تبصره ۱- پذیرش اوراق بهادار دولتی اوراق بدهی شرکت و سهام در زمان وثیقه سیاری منوط به عدم توقف یا تعلیق و نیز عدم برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای نماد معاملاتی مرتبط با آنها میباشد.

تبصره ۲- نمادهای معاملاتی در بازار پایه فرابورس قابلیت توثیق وفق مفاد این شیوه نامه را ندارد.

تبصره ۳- جریانهای نقدی و سایر منافع مترتب بر اوراق بهادار دولتی ارز اوراق بدهی شرکتی سهام شرکتهای سهامی خاص در دوره توثیق نزد بانک مرکزی قابلیت پرداخت به مؤسسه اعتباری را نداشته و در وثیقه بانک مرکزی میباشد.

تبصره ۴- تامین تمامی هزینه های مترتب در راستای اجرای این شیوه نامه از جمله هزینه نگهداری، توثیق و کارشناسی و همچنین تعیین تکلیف و رفع موانع قانونی نقل و انتقال از جمله بدهی های دولتی

شهرداری مالیاتی و ... و هرگونه توقیف اجرایی یا قضایی بر عهده مؤسسه اعتباری میباشد.
تبصره ۵ - معرفی ارز توسط مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوه نامه نباید از محل اسکناس امانی بانک مرکزی تودیع شده در مؤسسه اعتباری یا اسکناس دریافتی از سپرده گذاران با تضمین بانک مرکزی حسب شرایط و ضوابط ابلاغی بانک مرکزی باشد مگر این که مراتب مورد موافقت معاونت ارزی قرار گیرد.

تبصره ۶ - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری میتواند وثایق متعلق به شرکتهای عضو گروه مؤسسه اعتباری را به عنوان وثیقه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری مزبور مطالبه نموده یا از مؤسسه اعتباری بپذیرد.

تبصره - معرفی هر فقره ملک توسط مؤسسه اعتباری به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوه نامه با رعایت اولویت به ترتیب املاک دارای کاربری مسکونی اداری و تجاری و با تقدم شعب مؤسسه اعتباری نسبت به سایر املاک تجاری آن صرفاً در صورتی امکان پذیر است که ملک یاد شده دارای سند رسمی تک طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۳/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.
علی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.
علی مصوبه جلسه مورخ ۱۳۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.
طی مصوبه جلسه مورخ ۱۳۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی اصلاح گردید.

برگ، فاقد مالکیت مشاع بلامعارض ملک طلق سهل البیع، واقع شده در محدوده شهرها و دارای حداکثر ارزش معادل ۲۰ هزار میلیارد ریال باشد پذیرش سایر املاک که فاقد تمام یا بخشی از ویژگی های مذکور باشد به تشخیص و صلاحدید مدیریت کل حقوقی خواهد بود.
تبصره - پذیرش سهام شرکتهای سهامی خاص به عنوان وثیقه وفق مفاد این شیوه نامه منوط به تحقق شرایط زیر است:

۱- سهام مزبور در زمان پذیرش آن به عنوان وثیقه توقیف نباشد؛

۲- ارزش سهام شرکت حداقل معادل ۷۰ درصد ارزش داراییهای ثابت تحت تملک شرکت باشد؛
داراییهای ثابت شرکت نزد بانک مرکزی به رهن گذاشته شود.

تبصره ۹- توثیق وثایق از جانب سایر اشخاص حقیقی و حقوقی به نمایندگی از مؤسسه اعتباری مطابق با ضوابط مقرر در این شیوه نامه مجاز است. ۱۰
فصل دوم اعلام میزان و نحوه ارزش گذاری وثایق

ماده ۵ - مؤسسه اعتباری موظف است پس از اعلام میزان وثایق مورد نیاز توسط مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری وفق ماده ۷ با لحاظ اولویت موضوع ماده ۴ نسبت به معرفی و تایق مورد نیاز و ارسال مدارک زیر اقدام نماید.

۱- اوراق بهادار دولتی میزان و نوع اوراق موضوع وثیقه زمان سررسید و نرخ سود؛

۲- ارزش مبلغ موضوع وثیقه منشأ تأمین ارز ۱۱

۳- شمش استاندارد طلا تعداد و مشخصات آنها

۴- اوراق بدهی شرکتی میزان اوراق موضوع وثیقه مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن زمان سررسید نرخ سود، مشخصات دارایی های مبنای انتشار در صورت وجود ارکان و تعهدات هر یک از آنها و رتبه اعتباری در صورت وجود

طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۳/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

علی مصوبه جلسه مورخ ۱۳۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

علی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیات عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید.

هه سهام میزان سهام موضوع وثیقه مستندات مربوط به عدم تعلیق و توقف تمام یا بخشی از معاملات نماد و یا برقراری شرایط معامله تحت احتیاط برای آن موضوع فعالیت و ترکیب سهامداری شرکت و نحوه تملک سهام توسط مؤسسه اعتباری خرید با تملک وثیقه

۶۵ ملک مشخصات ملک نظیر محل و متراژ زمین و ساختمان مشخصات سازه نوع کاربری عمر بنا نحوه تملک توسط مؤسسه اعتباری خرید ساخت یا تملک وثیقه و ارزش سرقفلی در صورت وجود؛

تبصره - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری عنداللزوم میتواند اطلاعات و مدارک دیگری را نیز در خصوص وثایق صدر الذکر از مؤسسه اعتباری دریافت نماید؛

۷-۵ سهام شرکتهای سهامی خاص میزان سهام موضوع وثیقه تأییدیه عدم توقیف اداره ثبت شرکتهای از مرجع ثبتی که در آن شرکت به ثبت رسیده است و همچنین تعهد نامه ای مبنی بر عدم توقیف بودن آن موضوع فعالیت و ترکیب سهامداری شرکت و نحوه تملک سهام شرکتهای سهامی خاص توسط مؤسسه اعتباری خرید یا تملک وثیقه) ۱۳

ماده ۶ - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری پس از دریافت اطلاعات و مدارک موضوع ماده ۵ حسب مورد رأساً یا از طریق مکاتبه با اداره مدیریت کل ذی ربط مطابق با جدول زیر اقدامات لازم جهت طی تشریفات ارزش گذاری وثایق را در دستور کار قرار میدهد. اداره خزانه داری ارزی و اداره نشر اسکناس و خزانه طرف مدت هفت روز کاری از زمان دریافت نامه مدیریت کل نظارت بر بانکها و

ماده ۱۰ - مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری با رعایت مفاد ماده ۷ و بنا به درخواست مؤسسه اعتباری اقدامات لازم را برای آزادسازی وثایق مازاد با تعویض وثایق مؤسسه اعتباری حسب تشخیص اتخاذ می نماید.

فصل چهارم تسویه اضافه برداشت، تملک و فروش وثایق ماده ۱۱ - مؤسسه اعتباری موظف به تامین وجوه لازم برای تسویه اضافه برداشت از بانک مرکزی در روز کاری

پس از لحاظ اضافه برداشت میباشد. در هر صورت چنانچه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری طی یک روز بیشتر از ۱۰ هزار میلیارد ریال و یا مجموعاً در چند روز متوالی و یا غیر متوالی در هر ماه بالغ بر ۲۵۰ هزار میلیارد ریال گردد اقدامات لازم به منظور فروش و یا تملک وثایق دریافتی از مؤسسه اعتباری، وفق

مفاد این فصل در دستور کار قرار می گیرد.

ماده ۱۲ - فرآیند فروش و یا تملک و تأیق مؤسسه اعتباری پس از آغاز وفق ماده ۱۱ قابلیت تعلیق یا لغو ندارد. تشریفات مربوط به فروش و یا تملک و تأیق به نفع بانک مرکزی حسب مورد وفق مفاد ماده ۱۳ ماده ۱۴ و ماده ۱۵ و صدور اسناد مرتبط توسط مدیریت کل حقوقی پیگیری میگردد و جوه حاصل از فروش یا تملک و تأیق موضوع این ماده ابتدائاً به مصرف تسویه اضافه برداشت مؤسسه اعتباری و وجه التزام آن رسیده و مازاد بر آن با مکاتبه مدیریت کل حقوقی به حساب مؤسسه اعتباری نزد اداره معاملات ربالی کارسازی می گردد.

تبصره ۱- مدیریت کل حقوقی میتواند با تأیید هیأت عامل نسبت به خرید اوراق بهادار دولتی موضوع این ماده به نفع بانک مرکزی اقدام نماید.

تبصره ۲- سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی جهت بهره برداری مدیریت کل حقوقی توسط معاونت فناوریهای نوین تهیه می گردد.

ماده ۱۳ - ارزش و شمش استاندارد طلای موضوع وثیقه به قیمت روز حسب مورد اعلامی توسط اداره پایش بازار ارز یا اداره نشر اسکناس و خزانه با لحاظ جمیع شرایط ارزش گذاری مقرر در ماده ۶ به نفع بانک مرکزی تملک می شود.

ماده ۱۴ - مدیریت کل حقوقی با همکاری سایر ادارات ذی ربط اقدامات لازم جهت فروش اوراق بهادار دولتی اوراق بدهی شرکتی و سهام در بورس و فرابورس به صورت بلوکی عمده یا خرد و نیز برگزاری مزایده

فروش سهام شرکتهای سهامی خاص و املاک به عموم از طریق سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی بورس کالا و یا سایر طرق ممکن را در دستور کار قرار میدهد. ۱۹ تبصره - «سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی جهت بهره برداری مدیریت کل حقوقی توسط معاونت فناوریهای نوین تهیه می گردد. ماده ۱۵ - مزایده املاک و سهام شرکتهای سهامی خاص از طریق سامانه فروش املاک توثیق شده نزد بانک مرکزی بورس کالا و یا سایر طرق ممکن برگزار میگردد. قیمت اولین روز مزایده برای وثایق موضوع این ماده برابر با ارزش برآوردی توسط حداکثر سه نفر کارشناس رسمی به تشخیص مدیریت کل حقوقی در نظر گرفته میشود. در صورت عدم فروش وثیقه به ازای هر روز کاری ۰.۵ واحد درصد به ماخذ قیمت اولین روز مزایده کاسته شده و مبنای مزایده در روز کاری بعد قرار میگیرد فروش ملک و سهام شرکتهای سهامی خاص موضوع وثیقه به صورت نقدی میباشد لیکن چنان چه ملک و سهام شرکتهای سهامی خاص یاد شده ظرف مدت ۱۰ روز از زمان شروع مزایده به صورت نقدی به فروش نرسد

مدیریت کل حقوقی میتواند با تأیید هیأت عامل ملک یا سهام شرکتهای سهامی خاص موصوف را به صورت نسبه و یا با شرایط خاص به فروش برساند.

تبصره - چنانچه از زمان آخرین ارزشیابی ملک یا سهام شرکتهای سهامی خاص موضوع وثیقه توسط کارشناسان رسمی موضوع ماده ۶ بیش از شش ماه سپری نشده باشد ارزش ملک یا سهام شرکتهای سهامی خاص در فرآیند اخذ وثیقه برای تعیین قیمت اولین روز مزایده مبنای عمل خواهد بود. در هر صورت اعتبار ارزش گذاری کارشناسان رسمی موضوع این ماده شش ماه از تاریخ صدور بوده و ادامه برگزاری مزایده منوط به ارزش گذاری مجدد و تأیق میباشد. ۲۱

ماده ۱۶ چنان چه مؤسسه اعتباری آزادسازی وثایق تودبعی نزد بانک مرکزی را با هدف کاهش یا تسویه اضافه برداشت درخواست نماید مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری منوط به انجام اقدامات ذیل توسط مؤسسه اعتباری ذی ربط و پس از تایید قائم مقام رئیس کل بانک مرکزی نسبت به

آزادسازی وثایق مورد درخواست اقدام میکند. ۲۲

طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۲/۸/۳۰ هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید. طی مصوبه جلسه مورخ ۱۴۰۳/۳/۳۰ هیأت عامل بانک مرکزی، اصلاح گردید. علی مصوبه جلسه مورخ ۱۳۰۲/۹/۱۴ هیأت عامل بانک مرکزی، الحاق گردید.

1)

نوع وثیقه ساز و کار آزادسازی وثایق حوزه متولی

تأیید اقدامات اداره متولی

آزاد سازی

وثایق

اوراق بهادار

دولتی ۱ اعلام شماره حساب نزد بانک مرکزی توسط مؤسسه اعتباری به شرکت سپرده گذاری مرکزی اوراق بهادار و تسویه وجوه» (سمات) به منظور واريز وجوه حاصل از فروش وثایق و ارایه یک نسخه از مکاتبه به عمل آمده و نیز تاییدیه شرکت یاد شده به مدیریت کل نظارت بر بانکها و مؤسسات اعتباری

ارایه چک تضمینی معادل ارزش وثایق با امضای مدیر عامل و یکی دیگر از دارندگان امضای مجاز مؤسسه اعتباری به بانک مرکزی و تعهد به توثیق مجدد پرداخت هزینه کارمزد توثیق به شرکت سمات و اعلام آن به مدیریت مالی شرکت مزبور و اداره عملیات بازار باز در صورت عدم فروش وثایق

آزادسازی وثایق پس از تایید اقدامات انجام مدیریت کل شده در بندهای (۱) و (۲) و تایید نهایی قائم مقام رئیس کل به میزان تایید شده و ارایه سند حسابداری آن به اداره حسابداریکل و بودجه آزادسازی وثایق پس از تایید اقدامات انجام

